

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

17 липня 2020 р.

Київ

№ 438-р

Про результати розгляду справи
про державну допомогу
№ № 500-26.15/30-20-ДД

За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу Горішньоплавнівської міської ради за реєстраційним номером у базі даних 24543 (вх. № 666-ПДД від 12.11.2019) розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 25.02.2020 № 05/70-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/30-20-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи про державну допомогу № 500-26.15/30-20-ДД та подання з попередніми висновками у справі від 25.06.2020 № 500-26.15/30-20-ДД/301-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Горішньоплавнівською міською радою відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» подано до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) повідомлення про нову державну допомогу за реєстраційним номером у базі даних 24543 (вх. № 666-ПДД від 12.11.2019).
- (2) Комітетом листом від 25.11.2019 № 500-29/05-15451 Повідомлення залишено без руху та запитано додаткову інформацію. Горішньоплавнівською міською радою листом від 02.01.2020 № 03-16/3556/11 (вх. № 5-01/371 від 13.01.2020) було надано запитувану інформацію.
- (3) Повідомлення було прийнято до розгляду 13.01.2020.
- (4) За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 25.02.2020 № 05/70-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/30-20-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.
- (5) Листом від 25.02.2020 № 500-29/05-2865 Комітетом було надіслано розпорядження про початок розгляду справи та запитано додаткову інформацію.
- (6) Листом від 26.03.2020 № 03-16/688/797 (вх. № 5-01/5095 від 21.04.2020) Горішньоплавнівською міською радою надано додаткову інформацію.

2. ВІДОМОСТІ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (7) Горішньоплавнівська міська рада Полтавської області (далі – Надавач) (вул. Миру, 24, м. Горішні Плавні, Полтавська обл., 39800, ідентифікаційний код юридичної особи 24388291).

2.2. Отримувач підтримки

- (8) Комунальне виробниче підприємство «Теплоенерго» м. Горішні Плавні» (далі – КВП «Теплоенерго», Отримувач) (вул. Молодіжна, 8, м. Горішні Плавні, Полтавська обл., ідентифікаційний код юридичної особи 13940851).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (9) Метою (ціллю) підтримки є забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання міста Горішні Плавні.

2.4. Цілі надання державної підтримки

- (10) Забезпечення розвитку КВП «Теплоенерго», модернізація процесів виробництва та передачі теплової енергії.

2.5. Очікуваний результат

- (11) Надання місцевої гарантії дозволить залучити кредитні та грантові кошти міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційного проєкту «Реконструкція котельні по пров. Енергетиків 31 в м. Горішні Плавні», реалізація якого тісно пов'язана з економічним розвитком міста та відповідає плану стратегічного розвитку і спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіону, сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості охопленої ним території та матиме не тільки економічний, а й екологічний та суспільний ефект.

2.6. Форма підтримки

- (12) Місцева гарантія.

2.7. Обсяг підтримки

- (13) Гарантія за кредитом у розмірі 5 000 000 євро.

- (14) Розмір плати за надання місцевої гарантії – 1 000 грн на рік.

2.8. Підстава для надання підтримки

- (15) Рішення Горішньоплавнівської міської ради Полтавської області від 17.04.2018 «Про надання Північній екологічній фінансовій корпорації (НЕФКО) місцевої гарантії Горішньоплавнівської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань комунальним виробничим підприємством «Теплоенерго» м. Горішні Плавні».

2.9. Тривалість підтримки

(16) 9 років з моменту укладення кредитної угоди.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

(17) Відповідно до рішення Горішньоплавнівської міської ради Полтавської області від 17.04.2018 «Про надання Північній екологічній фінансовій корпорації (НЕФКО) місцевої гарантії Горішньоплавнівської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань комунальним виробничим підприємством «Теплоенерго» м. Горішні Плавні» надано дозвіл КВП «Теплоенерго» на укладання кредитного договору з Північною Екологічною Фінансовою Корпорацією під гарантію Горішньоплавнівської міської ради, для реалізації інвестиційного проєкту «Реконструкція котельні по пров. Енергетиків, 31 в м. Горішні Плавні» згідно з такими умовами:

- обсяг та валюта кредиту: до 5 000 000 (п'ять мільйонів) євро;
- строк кредиту: 9 років з дати підписання Договору, з урахуванням, що перше повернення має бути здійснено приблизно через 24 місяці після підписання Договору. Термін погашення – 7 років, упродовж яких кредит має бути повністю погашений рівними піврічними внесками;
- відсоткова ставка: 6-місячна ставка EURIBOR плюс маржа в розмірі 6,0 відсотків річних, якщо змінна ставка (EURIBOR) у будь-який час упродовж строку дії кредиту буде нижче нуля, тоді вона буде вважатися такою, що дорівнює нулю;
- сплата відсотків за користування кредитом здійснюється у строки та разом із платежами з погашення кредиту, починаючи після виплати першого траншу, згідно з умовами, встановленими Договором;
- разова комісія за відкриття кредиту в розмірі 1 % суми кредиту сплачується перед здійсненням першого траншу, але не пізніше ніж через 6 місяців після підписання Договору;
- комісійні в розмірі 0,5 % річних нараховуються з моменту підписання Договору на ту частину суми кредиту, яка залишається невикористаною, ці комісійні сплачуються щопівроку із дати виплати кредиту (починаючи з першої дати виплати кредиту через 6 місяців після підписання Договору).

(18) Надання місцевої гарантії дозволяє КВП «Теплоенерго» отримати кредитні кошти НЕФКО до 5 000 тис. євро, що надасть змогу:

- зменшити споживання природного газу на 7 845 тис. м³ на рік;
- зменшити споживання електроенергії на 807 МВт/р;
- зменшити споживання води на 1 500 тис. м³ на рік;
- зменшити викиди діоксиду вуглецю (CO²) на 17 006 тонн на рік.

(19) Зміст Проєкту підвищення надійності роботи КВП «Теплоенерго»:

- повна модернізація котельні по пров. Енергетиків, 31, яка включає в себе встановлення нових більш ефективних газових котлів, нових димових труб, нових циркуляційних насосів для котлів, трубопроводів та клапанів, реконструкцію стін та поверхів будівлі;
- встановлення двох біопаливних котлів;
- розширення наявної центральної диспетчерської системи.

(20) Цілі проєкту:

- зменшення залежності КВП «Теплоенерго» від зовнішніх енергоресурсів, зокрема природного газу;

- регулювання постачання теплової енергії споживачам відповідно до фактичних потреб тепла та гарячої води в будівлях;
- досягнення екологічного ефекту у зв'язку зі скороченням викидів CO².

(21) Завдання, які необхідно виконати для досягнення поставлених цілей:

- установлення трьох нових більш ефективних газових котлів потужністю 30 МВт;
- установлення двох біопаливних котлів потужністю 4 МВт, що працюють на пелетах з лушпиння соняшника;
- улаштування системи очищення димових газів;
- установлення чотирьох теплообмінників по 25 МВт та двох - по 4 МВт;
- установлення циркуляційних насосів із частотними перетворювачами;
- установлення допоміжного обладнання, у т. ч. системи загальнокотельних трубопроводів та запірної арматури, високовольтних насосів;
- виконання ремонтно-будівельних робіт з облаштування виробничого приміщення та паливного складу;
- прокладення попередньо ізольованих магістральних труб загальною довжиною 480 м;
- впровадження системи SCADA для забезпечення оптимізації безперервної роботи теплогенеруючого обладнання й ефективного дистанційного керування та управління системами в режимі реального часу.

(22) Економічний ефект:

- зменшення споживання природного газу на 7 845 тис. м³ на рік;
- зменшення споживання електроенергії на 807 МВт/р;
- зменшення споживання води на 1 500 тис. м³ на рік.

4. ІНФОРМАЦІЯ, ОТРИМАНА В ХОДІ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

(23) Відповідно до інформації, наданої листом Горішньоплавнівської міської ради від 26.03.2020 № 03-16/688/497 (вх. № 5-01/5095 від 21.04.2020), встановлено наступне.

(24) Відповідно до пункту 4 рішення 33 сесії Горішньоплавнівської міської ради Полтавської області 7 скликання від 17.04.2018 встановлено розмір щорічної плати за надання місцевої гарантії в сумі 1 000 грн на період дії договору про погашення заборгованості за виконання гарантійних зобов'язань. Це обумовлено тим, що до складу тарифу на теплову енергію не включені витрати підприємства за надання місцевої гарантії. Встановлення ринкового розміру плати за надання місцевої гарантії призвело б до збільшення витрат комунального підприємства, а включення цих витрат до складу тарифу - до зростання тарифу на теплову енергію.

(25) Реалізація заходів, передбачених проектом «Реконструкція котельні по пров. Енергетиків 31 в м. Горішні Плавні», раніше до інвестиційних програм не включалась.

(26) Підприємство не може самостійно забезпечити фінансування інвестиційного проекту «Реконструкція котельні по пров. Енергетиків 31 в м. Горішні Плавні» через дефіцит коштів, що підтверджується даними фінансового обліку КВП «Теплоенерго» (дані наведені нижче в таблиці).

№ п/п	Фінансові показники	Обсяг, у тис. грн				
		2014	2015	2016	2017	2018
1	Дохід від операційної діяльності	62833	94174	131575	167522	199531
2	Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)	55911	83450	131095	166766	199170
3	Дохід від реалізації в регіоні	55911	83450	131095	166766	199170
4	Дохід від реалізації на експорт	0	0	0	0	0
5	Чистий фінансовий результат (прибутки, збитки)	-7496	454	-20657	-11185	-10046
6	Прибутки (збитки) від реалізації товарів (робіт, послуг) у регіоні, за рахунок коштів якого надається фінансова допомога	-7496	454	-20657	-11185	-10046
7	Прибутки (збитки) від реалізації товарів (робіт, послуг) під час їх реалізації на експорт	0	0	0	0	0
8	Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) під час їх реалізації на товарних ринках України	-7496	454	-20657	-11185	-10046

(27) На території міста Горішні Плавні відсутні інші суб'єкти господарювання, які надають (можуть надавати) послуги з постачання та виробництва теплової енергії. Об'єкти інфраструктури, які здійснюють виробництво та постачання теплової енергії споживачам міста Горішні Плавні, перебувають у господарському віданні КВП «Теплоенерго».

(28) Інші суб'єкти господарювання не зверталися до Горішньоплавнівської міської ради Полтавської області щодо отримання місцевих гарантій з метою реалізації інвестиційних проєктів.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

5.1. Законодавство у сфері державної допомоги

(29) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (30) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (31) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (32) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення) заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.

5.2. Законодавство у сфері надання державних гарантій

- (33) Згідно з частиною другою статті 17 Бюджетного кодексу України місцеві гарантії можуть надаватися, зокрема, за рішенням міської ради для забезпечення повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання - резидентів України, що належать до комунального сектору економіки міста, розташовані на відповідній території та здійснюють на цій території реалізацію інвестиційних проектів, метою яких є розвиток комунальної інфраструктури або впровадження ресурсозберігаючих технологій.
- (34) Відповідно до частини третьої статті 17 Бюджетного кодексу України державні/місцеві гарантії надаються на умовах платності, строковості, а також забезпечення виконання зобов'язань у спосіб, передбачений законом.

5.3. Законодавство у сфері теплопостачання

- (35) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання»:
- сфера теплопостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
  - тепла енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу;

- (36) Відповідно до статті 9 Закону України «Про теплопостачання» до засад державного управління у сфері теплопостачання належить, зокрема, забезпечення надійності теплопостачання як одного з необхідних елементів безпеки людини.
- (37) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про теплопостачання» до принципів державної політики у сфері теплопостачання належить, зокрема:
- забезпечення енергетичної безпеки держави;
  - державна підтримка та стимулювання у сфері теплопостачання;
  - забезпечення прав та інтересів споживачів.
- (38) Відповідно до статті 8 Закону України «Про теплопостачання» державна підтримка у сфері теплопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем теплопостачання та енергозбереження.

5.4. Законодавство у сфері природної монополії

- (39) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (40) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок – товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (41) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» транспортування теплової енергії належить до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.
- (42) Згідно зі статтею 6 Закону України «Про природні монополії» діяльність з виробництва та постачання теплової енергії належить до суміжних ринків.
- (43) У первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу поняття «природна монополія» відсутнє. Натомість існує положення, що стосується законної монополії, що означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тільки у тій мірі, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.

- (44) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборороною будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.
- (45) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
  - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
  - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (46) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності внаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є уповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншої сторони, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (47) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функції природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресному субсидіюванню.
- (48) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.

- (49) Отже, фінансова підтримка, пов'язана з відшкодуванням витрат за послуги, які надає суб'єкт природної монополії, не буде впливати на конкуренцію, а отже, не буде державною допомогою, якщо:
- послуга є предметом природної монополії;
  - послуга, що надається природною монополією, не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
  - надавач відповідної послуги не використовує державну підтримку в діяльності, яка не пов'язана з функцією природної монополії.

5.5. Законодавство щодо послуг, що становлять загальний економічний інтерес

- (50) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (51) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (52) Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» затверджено перелік послуг у сфері надання житлово-комунальних послуг, а саме:
- послуги з централізованого опалення, послуги з постачання теплової енергії;
  - послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання гарячої води;
  - послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водопостачання;
  - послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), послуги з централізованого водовідведення;
  - послуги з вивезення побутових відходів, послуги з поводження з побутовими відходами.
- (53) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання» постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (54) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про теплопостачання» до об'єктів у сфері теплопостачання належать теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж.
- (55) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела

тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

- (56) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (57) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (58) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (59) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинен дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (60) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично дорученого їм спеціального завдання.
- (61) Згідно зі статтею 106 (2) Договору ЄС підприємства, яким доручено надавати ПЗЕІ, є підприємствами, на які покладаються «особливі завдання». Загалом покладання

«конкретного завдання щодо надання публічних послуг» на підприємство означає пропозицію послуг, які, якщо розглядати їх з урахуванням власних комерційних інтересів, підприємство не надаватиме взагалі або не надаватиме в тому ж обсязі або за тих самих умов, застосовуючи критерій загального інтересу, держави-члени можуть покладати особливі зобов'язання на підприємства щодо надання таких послуг. Отже, Комісія вважає, що не буде доцільним застосування визначення як ПЗЕІ до послуги, яка вже надана або може бути надана на задовільному рівні щодо таких умов, як ціна, об'єктивні характеристики якості, безперервність та доступ до послуги, підприємствами, які працюють за звичайних ринкових умов. Комісія також вважає, що послуги, що визначаються як ПЗЕІ, повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.

- (62) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейський суд (далі – Рішення у справі Альтмарк) визнав, що компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії:
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
  - параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
  - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;
  - якщо суб'єкт господарювання, який виконує зобов'язання щодо надання публічної послуги, не обирається відповідно до процедури публічних закупівель, яка б дозволила відібрати учасника, здатного надавати ці послуги з найменшими витратами для громади, необхідний рівень компенсації визначається на підставі аналізу витрат типового суб'єкта господарювання, який є добре керованим та який належним чином забезпечений відповідними активами.
- (63) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої для надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/C 8/02 (далі – Повідомлення Комісії), метою цього Повідомлення є роз'яснення ключових концепцій, що лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.
- (64) Відповідно до пункту 43 Повідомлення, на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надаються підприємствами-одержувачами на виконання зобов'язань з надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, та таким чином цей захід не впливає на конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами, отже, на такий захід не поширюється дія статті 107 (1) Договору. Однак для того щоб така компенсація не була визнана державною допомогою, необхідно виконати ряд умов.

- (65) Пунктами 45 – 46 Повідомлення Комісії визначено, що концепція самого поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.
- (66) Повідомленням Комісії також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятися кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Альтмарк.
- (67) Так, відповідно до першого критерію Рішення у справі Альтмарк передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань з надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.
- (68) Пунктом 52 Повідомлення передбачено, що покладення зобов'язання з надання ПЗЕІ повинно бути виражено актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена може мати законодавчий або регуляторний характер, або виражатись у формі договору. Грунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:
- зміст і тривалість зобов'язань з надання ПЗЕІ;
  - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
  - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
  - методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
  - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.
- (69) Зміст другого критерію Рішення у справі Альтмарк розкрито в розділі 3.4 Повідомлення Комісії.
- (70) Так, пунктами 54 – 55 Повідомлення передбачено, що методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами та необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватись відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.
- (71) Пунктом 57 Повідомлення Комісії визначено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути передбачена в акті, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.
- (72) Стосовно третього критерію Рішення у справі Альтмарк, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.
- (73) Згідно з четвертим критерієм, передбаченим Рішенням у справі Альтмарк, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б

дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат типового суб'єкта господарювання під час надання таких послуг.

- (74) Пунктом 75 Повідомлення передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на якого покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ, відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Альтмарк.

5.6. Вимоги (критерії допустимості) компенсації витрат, пов'язаних із послугою з виробництва та постачання теплової енергії для потреб споживачів

- (75) У разі коли критеріїв Altmark не дотримано, застосовується рішення Комісії ЄС про застосування частини другої статті 106 Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у вигляді компенсації за обслуговування населення, що надається певним суб'єктам господарювання, які несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення (2012/21/ЄС) (далі – Рішення).
- (76) Рішення встановлює умови, за яких державна допомога у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається певним суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, вважається сумісною з внутрішнім ринком і звільняється від зобов'язання з повідомлення, що передбачено в частині третій статті 108 Договору.
- (77) Частиною першою статті 2 Рішення визначено, що Рішення застосовується до державної допомоги у вигляді компенсації за обслуговування населення, яка надається суб'єктам господарювання, що несуть відповідальність за надання послуг загального економічного значення, як зазначається в частині другій статті 106 Договору, що підпадає під одну з наступних категорій, зокрема, компенсація, що не перевищує щорічної суми в розмірі 15 мільйонів євро, для надання послуг загального економічного значення в галузях, що не стосуються перевезень і транспортної інфраструктури.
- (78) Згідно з частиною другою статті 2 Рішення це Рішення застосовується тільки якщо період, протягом якого суб'єкт господарювання несе відповідальність за надання послуг загального економічного значення, не перевищує 10 років.
- (79) Відповідно до статті 4 Рішення зобов'язання щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, повинні містити:
- зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;
  - назву суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територію, на яку поширюються його послуги;
  - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
  - методичку розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
  - механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації;
  - посилання на рішення або сукупність рішень, де визначено зазначені зобов'язання.

- (80) Статтею 5 Рішення встановлено, що сума компенсації не повинна перевищувати необхідне для покриття собівартості виконання зобов'язання з обслуговування населення, включаючи обґрунтований прибуток.
- (81) Витрати, які беруться до уваги, становлять усі витрати на надання послуги загального економічного значення. Вони розраховуються на основі загальноприйнятих принципів розрахунку витрат, таким чином:
- якщо діяльність відповідного суб'єкта господарювання полягає виключно в наданні послуги загального економічного значення, враховуються усі його витрати;
  - якщо суб'єкт господарювання також веде діяльність, що не підпадає під сферу застосування послуги загального економічного значення, враховуються виключно витрати, що стосуються послуги загального економічного значення;
  - витрати, що стосуються послуги загального економічного значення, можуть включати усі прямі витрати на надання послуги загального економічного значення і належну частину витрат, що є спільними для послуги загального економічного значення та іншої діяльності;
  - витрати, пов'язані з інвестиціями, особливо стосовно інфраструктури, можуть, якщо необхідно, враховуватись для надання послуги загального економічного значення.
- (82) Згідно зі статтею 6 Рішення надавачі державної допомоги гарантують, що компенсація, виплачена за надання послуги загального економічного значення, відповідає вимогам, встановленим в цьому Рішенні, і, зокрема, що суб'єкт господарювання не отримує компенсації, що перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення. Вони проводять регулярні перевірки або забезпечують проведення таких перевірок щонайменше кожні 3 роки протягом періоду таких повноважень та наприкінці такого періоду.
- (83) Якщо суб'єкт господарювання отримав компенсацію, що перевищує суму, встановлену відповідно до статті 5 Рішення, держава-член вимагає від відповідного суб'єкта господарювання повернення будь-якої отриманої надлишкової компенсації. Якщо сума надлишкової компенсації не перевищує 10 % суми середньої річної компенсації, така надлишкова компенсація може переноситись на наступний період і вираховуватись із суми компенсації, що сплачуватиметься за такий період.

6. Висновки за результатами розгляду справи

6.1. Віднесення послуги із транспортування теплової енергії до сфери природної монополії

- (84) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» централізоване водопостачання та водовідведення, транспортування теплової енергії належать до сфери регулювання цього Закону.
- (85) Відповідно до статті 1 Закону України «Про тепlopостачання» транспортування теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.
- (86) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про тепlopостачання», теплотранспортуюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії.

- (87) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про природні монополії» до предмета державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій належать ціни (тарифи) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (88) КВП «Теплоенерго» внесено до зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по місту Києву на ринку транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами за № 401 у Київській області.

6.2. Віднесення послуги з виробництва та постачання теплової енергії для потреб споживачів на території міста Біла Церква до ПЗЕІ

- (89) Відповідно до визначення ПЗЕІ, наведеного в Законі, до ПЗЕІ можуть бути віднесені послуги, які відповідають таким умовам:
- пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян;
  - не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (90) Роз'яснення термінів, що використовуються в частині другій глави 10 Угоди про асоціацію, наведено в додатку XXIII до глави 10 Угоди про асоціацію. Пунктом «с» додатка XXIII визначено, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання. Ця діяльність має особливі характеристики порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності.
- (91) Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (92) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать, зокрема, комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.
- (93) Разом із тим одним із принципів державної політики у сфері теплопостачання, закріплених у статті 6 Закону України «Про теплопостачання», є принцип державної підтримки та стимулювання у сфері теплопостачання, яка надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік.
- (94) На підставі наведеного, а також інформації та документів, отриманих під час розгляду справи, отримувач підтримки – КВП «Теплоенерго» здійснює діяльність із виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (95) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, послуги з виробництва та постачання теплової енергії в

місті Горішні Плавні віднесені Надавачем до послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

- (96) Разом із тим послуги, які надає КВП «Теплоенерго» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес», віднесено до ПЗЕІ.

6.3. Відповідність компенсації витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, критеріям Altmark

- (97) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.

- (98) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- *суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення).*

- (99) Відповідно до постанови НКРЕКП від 13.10.2016 № 1825 та розпорядження Голови Полтавської обласної державної адміністрації від 22.09.2017 № 1825, КВП «Теплоенерго» має право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, провадження господарської діяльності із транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії, ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

- (100) Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

- (101) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері тепlopостачання передбачають вимоги і зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КВП «Теплоенерго») відповідної діяльності у сфері виробництва, постачання теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

- (102) Підпункти 3.2 організаційних вимог до провадження господарської діяльності з виробництва та постачання теплової енергії покладають на ліцензіата вимоги щодо:
- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та із застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
  - здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;

- дотримування структури витрат згідно зі статтями, затвердженими в тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;
- забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом із генеруючих джерел, з використанням приладів обліку теплової енергії;
- забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;
- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії із джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71;
- здійснення продажу теплової енергії теплопостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку тощо.

(103) Тобто, вимогу першого критерію Рішення у справі Альтмарк виконано.

(104) При цьому Горішньоплавнівською міською радою не доведено такого:

- *параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*

(105) Надавачем не доведено, що методика, за якою розраховується розмір компенсації для КВП «Теплоенерго», була визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом із метою уникнення надання КВП «Теплоенерго» економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами господарювання.

(106) Тобто, вимогу другого критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку.*

(107) Надавачем не доведено, що компенсація КВП «Теплоенерго» не є надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ.

(108) Тобто, вимогу третього критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.

- *якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.*

(109) КВП «Теплоенерго» не обирається шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель.

(110) Аналізу витрат, яких зазнав би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг, Надавачем не надано.

- (111) Тобто, вимогу четвертого критерію Рішення у справі Альтмарк не виконано.
- (112) Отже, Горішньоплавнівська міська рада не надала достатніх обґрунтувань того, що компенсацію на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, було визначено заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, що вона є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Так, відсутній опис механізму визначення компенсації та параметрів для розрахунку, опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації.
- (113) Враховуючи викладене, **чотирьох сукупних критеріїв Altmark кумулятивно не дотримано.**
- (114) Отже, державна підтримка КВП «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання м. Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро для часткової компенсації витрат на надання послуг з виробництва та постачання теплової енергії, що не покриваються чинним тарифом Підприємства на відповідні види господарської діяльності, **не може вважатися компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес**, відповідно до частини другої статті 3 Закону.

6.4. Визначення належності заходу підтримки до державної допомоги

6.4.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (115) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (116) Частиною першою статті 3 Господарського кодексу України визначено, що під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (117) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», виконавцем комунальних послуг з постачання теплової енергії є тепlopостачальна організація; послуг з постачання гарячої води – суб'єкт господарювання, який є власником (або володіє і користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду, якщо споживачами не визначено іншого постачальника гарячої води.
- (118) Надавачем послуг із виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та централізованого опалення в місті Горішні Плавні є КВП «Теплоенерго».

(119) Отже, КВП «Теплоенерго», якому надається державна підтримка у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, є **суб'єктом господарювання**, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що здійснює господарську діяльність з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

6.4.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

(120) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону встановлено, що місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим.

(121) Відповідно до інформації, зазначеної в Повідомленні, щорічна плата за користування КВП «Теплоенерго» гарантією Горішньоплавнівської міської ради за кредитом Північної екологічної корпорації (НЕФКО) становитиме 1000 гривень.

(122) Крім того, відповідно до статті 4 Закону державна допомога полягає, зокрема, у наданні гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами.

(123) Отже, надання КВП «Теплоенерго» підтримки у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання м. Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро є **ресурсом держави** у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

6.4.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

(124) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, сторони домовились, що вони застосуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

(125) Згідно з пунктом 66 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЕС перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави. При цьому будь-яка компенсація витрат, пов'язаних з виконанням нормативних обов'язків, передбачає надання переваги відповідному суб'єкту господарювання (пункт 69 зазначеного Повідомлення).

- (126) Відповідно до пункту 97 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, якщо операція проводилася із застосуванням процедури торгів або на рівних умовах, це є прямим і конкретним доказом її відповідності ринковим умовам.
- (127) При цьому процедура торгів має бути конкурентною, щоб усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі, прозорою, щоб усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів, недискримінаційною.
- (128) У ході розгляду справи встановлено, що Горішньоплавнівська міська рада не проводила конкурсного відбору отримувача державної допомоги, який би забезпечив плату за місцеву гарантію за кредитом Північної екологічної корпорації (НЕФКО) для реалізації проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання м. Горішні Плавні відповідно до її ринкової вартості.
- (129) Отже, надання КВП «Теплоенерго» підтримки у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання м. Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро **надає КВП «Теплоенерго» перевагу**, звільнивши його від витрат, яких в іншому випадку йому довелося б зазнати під час поточної господарської діяльності, тобто без втручання держави.

6.4.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

6.4.4.1. У частині транспортування теплової енергії

- (130) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (131) На ринку надання послуг із транспортування теплової енергії в місті Горішні Плавні в КВП «Теплоенерго» **відсутні конкуренти**.
- (132) З огляду на відсутність конкурентів на ринку надання послуг транспортування теплової енергії, надання КВП «Теплоенерго» підтримки у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого тепlopостачання м. Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро **не загрожуватиме спотворенням економічної конкуренції**.

6.4.4.2. У частині виробництва та постачання теплової енергії

- (133) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або становлять загрозу для неї, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору, існує тоді, коли

держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.

- (134) Отже, беручи до уваги, що ринки з виробництва та постачання теплової енергії є потенційно конкурентними, надання КВП «Теплоенерго» підтримки у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту з модернізації системи централізованого теплопостачання міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро **загрожує спотворенням економічної конкуренції** на цих ринках.

6.4.5. Віднесення повідомленої фінансової підтримки до державної допомоги

- (135) Підтримка КВП «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту в частині модернізації системи **транспортування теплової енергії** міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, що є суб'єктом природної монополії **та не має конкурентів** на ринку послуг із транспортування теплової енергії, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (136) Підтримка КВП «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту в частині модернізації систем постачання та виробництва теплової енергії міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, як компенсація витрат КВП «Теплоенерго» з виробництва та постачання теплової енергії, що є ПЗЕІ, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (137) Отже, відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для цілей, зокрема, виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру.
- (138) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, і постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420 послуга з виробництва та постачання теплової енергії є послугою загального економічного інтересу, не може надаватись без державної допомоги й така державна допомога може бути визнана допустимою відповідно до частини першої статті 6 Закону.

6.5. Оцінка допустимості державної допомоги

- (139) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення рішення Європейської комісії від 20.12.2011 № 2012/21/ЄС (далі – Рішення).
- (140) Відповідно до статті 4 Рішення зобов'язання щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, повинно містити:
- зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;

- назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
  - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
  - методичку розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
  - механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації;
  - посилання на рішення або сукупність рішень, де визначено зазначені зобов'язання.
- (141) Надавачем була надана інформація щодо отриманих КВП «Теплоенерго» ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (142) Відповідно до постанови НКРЕКП від 13.10.2016 № 1825, КВП «Теплоенерго» має право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, провадження господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії.
- (143) Розпорядженням Голови Полтавської обласної державної адміністрації від 22.09.2017 № 612 видано ліцензію для здійснення господарської діяльності на виробництво та постачання теплової енергії комунальному виробничому підприємству «Теплоенерго» міста Горішні Плавні.
- (144) Відповідно до постанови НКРЕКП від 03.03.2020 № 548 ліцензійні умови – нормативно-правовий акт НКРЕКП, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (145) Відповідно до постанови НКРЕКП від 22.03.2017 № 308 Ліцензійні умови провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання передбачають вимоги і зобов'язання щодо здійснення ліцензіатом (КВП «Теплоенерго») відповідної діяльності у сфері виробництва, постачання теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.
- (146) Підпункти 3.2 організаційних вимог до провадження господарської діяльності з виробництва та постачання теплової енергії покладають на ліцензіата вимоги щодо:
- провадження ліцензованої діяльності виключно за місцем провадження діяльності ліцензіата та із застосуванням заявлених засобів провадження господарської діяльності, зазначених у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом до органу ліцензування);
  - здійснення постачання та продажу виробленої теплової енергії за тарифами, що встановлюються уповноваженим законом державним колегіальним органом або органами місцевого самоврядування в межах наданих повноважень;
  - дотримання структури витрат згідно зі статтями, затвердженими в тарифі на виробництво та постачання теплової енергії;
  - забезпечення обліку теплової енергії, яка відпускається ліцензіатом з генеруючих джерел, з використанням приладів обліку теплової енергії;
  - забезпечення обліку енергоносіїв та води, що використовуються для виробництва теплової енергії, з використанням приладів обліку;

- забезпечення виробництва та відпуску теплової енергії із джерел теплової енергії відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 14 лютого 2007 року № 71;
- здійснення продажу теплової енергії теплопостачальній організації відповідно до умов договору, укладеного в установленому порядку, тощо.

(147) Отже, враховуючи викладене, Надавачем дотримано таких умов допустимості державної допомоги на компенсацію витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, передбачених статтею 4 Рішення, а саме:

- *зміст і тривалість зобов'язань щодо надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес;*
- *назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;*
- *характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ.*

(148) Разом із тим відповідно до матеріалів справи Надавачем **не дотримано** критеріїв, визначених статтею 4 Рішення, а саме не визначено:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
- механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

(149) Враховуючи викладене, підтримка КВП «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради як забезпечення виконання зобов'язань КВП «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проекту в частині модернізації систем постачання та виробництва теплової енергії міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, як компенсація витрат КВП «Теплоенерго» з виробництва та постачання теплової енергії, що є ПЗЕІ, є **допустимою державною допомогою** для конкуренції як компенсація обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, **за умови виконання надавачем таких зобов'язань:**

внести зміни до нормативно-правового або розпорядчого акта, яким встановлено зобов'язання щодо надання послуг із виробництва та постачання теплової енергії для споживачів як послуг, що становлять загальний економічний інтерес, який має чітко визначати:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
- механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації.

(150) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки базуються виключно на застосуванні положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

(151) Листом від 03.07.2020 № 03-16/Ю-13/1609 Горішньоплавнівська міська рада повідомила про відсутність зауважень та пропозицій до подання з попередніми висновками від 25.06.2020 № 500-26.15/30-20-ДД/301-спр.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 1 розділу IX Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка комунального виробничого підприємства «Теплоенерго», що є суб'єктом природної монополії, у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради для забезпечення виконання зобов'язань комунального виробничого підприємства «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту в частині модернізації системи транспортування теплової енергії міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що підтримка комунального виробничого підприємства «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради для забезпечення виконання зобов'язань комунального виробничого підприємства «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту в частині модернізації систем постачання та виробництва теплової енергії міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, як компенсація витрат КВП «Теплоенерго» з виробництва та постачання теплової енергії, що є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

3. Визнати, що підтримка комунального виробничого підприємства «Теплоенерго» у формі гарантії Горішньоплавнівської міської ради для забезпечення виконання зобов'язань комунального виробничого підприємства «Теплоенерго» за кредитом Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО для реалізації інвестиційного проєкту в частині модернізації систем постачання та виробництва теплової енергії міста Горішні Плавні на суму 5 000 000 євро, як компенсація витрат КВП «Теплоенерго» з виробництва та постачання теплової енергії, що є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, є **допустимою державною допомогою** для конкуренції як компенсація обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, **за умови виконання надавачем таких зобов'язань:**

3.1. Затвердити нормативно-правовий або розпорядчий акт, яким буде встановлено зобов'язання щодо надання послуг із виробництва та постачання теплової енергії для споживачів як послуг, що становлять загальний економічний інтерес. У зазначеному акті(ах) необхідно чітко визначити:

- методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
- механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

4. Надавач зобов'язаний виконати зобов'язання протягом шести місяців із моменту офіційного оприлюднення цього рішення.

5. Надавач зобов'язаний поінформувати Антимонопольний комітет України про виконання зобов'язань протягом трьох робочих днів з дня їх виконання.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

В. о. Голови Комітету

О. ПІЩАНСЬКА